

Wouter Stapel

De gemiddelde Nederlander heeft bij het woord 'putlucht' geen positieve associatie. Voor een selecte groep vakmensen hoort putlucht echter bij het werk en is regelmatig putlucht ruiken zelfs een voorwaarde om het werk goed te kunnen doen.

Putlucht

The proof of the pudding is in the eating. Zien is geloven. Ook voor de riolering geldt dat je er met alleen tekeningen, berekeningen en zelfs metingen niet bent. Kijken in de riolering heeft belangrijke meerwaarde en geeft vaak verrassende inzichten.

Is meten weten?

Een monitoringsysteem is natuurlijk belangrijk om beter in beeld te krijgen hoe de riolering functioneert, maar volgens mij ben je er dan nog niet. Je meet indicatoren zoals peil, debiet en soms ook bijvoorbeeld troebelheid. Die meetgegevens zijn het resultaat van de belasting en het functioneren van de riolering. Maar wat bepaalt het functioneren van de riolering? Kloppen de afmetingen in het rioleringsmodel wel? Is een deel van het stelsel verzakt? Hoeveel slib ligt er op de bodem? Is de overstortwand nog intact? Is het VGS écht (verbeterd) gescheiden? Om daar achter te komen moet je putdeksels open trekken en daarbij komt putlucht vrij...

Putten kiezen

Als je honderden of duizenden putten in beheer hebt, is het niet praktisch om die allemaal regelmatig open te trekken. Je moet dus kiezen. Op het prioriteitenlijstje staan wat mij betreft bovenaan: de overstortputten en uitlaten, gemaalkelders, koppelputten van verbeterd gescheiden stelsels en putten waarop bijvoorbeeld het buitengebied of een groot bedrijf loost.

En dan naar buiten. Het valt niet altijd mee alle putten te vinden. Soms klopt de tekening niet, maar er kan ook een laag grond overheen liggen.

Samen kijken

Ieder heeft zijn eigen achtergrond en twee zien meer dan één. Als buitendienst en beleidsmedewerker samen op stap gaan leren ze daar allebei van. Een rondje van gemeente en waterschap langs de overstorten zou een jaarlijks ritueel moeten zijn – bij voorkeur bij technisch weer. En heeft je wethouder al eens gezien waar al dat geld naar toe gaat?

Kijken is een kunst

De leek die een put open trekt, ziet een gat met onderin een paar (meestal) ronde openingen en vies water. Is het zoals het hoort? Kijken heeft pas meerwaarde als je

weet wat je ziet en wat je (niet) hoort te zien. En als je duidelijke verwachtingen hebt waarmee je het beeld kan vergelijken. Dat betekent tevoren huiswerk doen. En zorgen dat je goed voorbereid bent. Tekeningen mee, checklist, rolmaat, lange stok, fototoestel ... en vergeet de puthaak niet! Kijken kan je leren. Schroom niet om samen een korte cursus te volgen. Die betaalt zich snel terug.

Een lust voor het oog

Dan kan je aan de slag. Wat voorbeelden uit de praktijk van wat je tegen kan komen:

- forse verschillen tussen de overstortlengte in het rekenmodel en in de put;
- verzakte overstortrand waardoor waking ten opzichte van het oppervlaktewater klein of zelfs negatief is;
- dikke sliblaag: is het riool verzakt? is het verhang onvoldoende om slib mee te voeren?
- nauwelijks ruimte tussen overstortrand en bovenkant put;
- opstuwung: het water stroomt veel langzamer dan zou moeten – wat is er benedenstrooms aan de hand?
- DWA stort over - pomp in storing zonder dat telemetrie dit aangeeft;
- lekke overstortwand waardoor dag in dag uit oppervlaktewater het stelsel in stroomt;
- blokkering van het rooster in de uitstroomopening (plastic en dergelijke);
- veel riet, waardoor overstortwater niet vrij weg kan stromen.

Als je iets ziet wat niet hoort moet je ook in kunnen schatten of dat erg is – in hoeverre het functioneren van de riolering wordt beïnvloed.

Aan de slag

Na een dag buiten kijken kan je de consequenties trekken uit wat je gezien hebt. Maatregelen nemen om onvolkomenheden te corrigeren. Het rekenmodel en je beheerbestand aanpassen aan de werkelijkheid. Zo breng je theorie en praktijk weer een stap dichterbij elkaar. En ben je in staat effectievere keuzes te maken in beheer en onderhoud en bij investeringen.

Die putlucht is dus waardevol: Dank voor stank! ■